

Datum: 7. 7. 2015
SPOROČILO ZA JAVNOST

Rdeči alarm v gozdovih zaradi podlubnikov

Daljša obdobja toplega in sušnega vremena v letošnjem letu in prisotnost poškodovanih in oslavljenih iglavcev, ki so ostali v gozdovih po lanskem žledolomu so dramatično povečali ogroženost slovenskih gozdov zaradi podlubnikov. Po najnovejših podatkih Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) se je v drugi polovici letošnjega junija močno povečalo število odkritih žarišč napada podlubnikov, kar je slaba napoved pred poletjem, ki je kritično glede obsega poškodb zaradi podlubnikov v gozdovih. Razmah teh škodljivcev utegne biti največji po 2. svetovni vojni in je najbolj intenziven na postojnskem, ljubljanskem, kranjskem in tolminskem območju, kjer je bilo največ poškodovanega drevja zaradi lanskega žledoloma in predvsem v predelih, kjer sanacija iglavcev, poškodovanih v lanskem žledolomu še ni zaključena.

Pojav sekundarnih škod v gozdovih zaradi podlubnikov je bil po žledolomu sicer pričakovan, obseg škode pa je odvisen vremena, obsega namnoženosti podlubnikov in od hitrosti sanacije odkritih žarišč napada podlubnikov. Škodo lahko namreč omejimo le s pravočasnim sanitarnim posekom napadenih iglavcev in s tesnim sodelovanjem lastnikov gozdov z javno gozdarsko službo. Zavod za gozdove Slovenije ugotavlja, da mnogo lastnikov gozdov še posebej v takšnih razmerah ni kos izzivom, ki jih zahteva dobro gospodarjenje z gozdom in da ti lastniki gozdov škodijo sebi, sosedom, gozdu in drugim uporabnikom socialnih in ekoloških funkcij gozdov.

V prvi polovici leta 2015 je bilo s strani ZGS za posek evidentiranih 258.000 m³ s podlubniki napadenih iglavcev, od tega kar 84.000 m³ v drugi polovici letošnjega junija. Obseg odkritih žarišč napada podlubnikov je za 37 % večji kot v primerljivem obdobju lani in za 8 % večji kot v prvem polletju leta 2005, ko je bilo največ škode zaradi podlubnikov v gozdovih v zadnjih 20 letih in je znašala 755.000 m³ iglavcev na letni ravni. Te primerjave nakazujejo možne razsežnosti letošnjega napada teh škodljivcev v gozdovih. Obseg napada in škode je težko napovedati, ker je odvisen od mnogih faktorjev, vse pa kaže na to, da bo letos rekorden v zadnjih 70 letih in bomo konec leta poročali o milijonih kubičnih metrov. Prenamnožitev podlubnikov je bila spričo žleda sicer pričakovana, delno je k temu pripomogel tudi letošnji vetrolom (95.000 m³ iglavcev) v skoraj enakem področju, kot je bil žledolom 2014. Problem je v tem, ker lahko ti hrošči iz enega nepravčasno posekanega drevesa napadejo 10-20 drugih dreves in ker se takšna prenamnožitev lahko zmanjša šele čez nekaj let.

Višje temperature in manj padavin sta pospešila razvoj podlubnikov na smreki, zato so se krošnje smrek, ki so jih smrekovi lubadarji napadli v aprilu in maju 2015 obarvale rumeno do rjavo, iglice pa so začele odpadati. Pod skorjo teh dreves se razvija nova generacija lubadarjev, ki je sedaj večinoma v razvojni fazi ličink. V višjih predelih (nad približno 700 m n.m.) so krošnje napadenih dreves praviloma še zelene, in se bodo začele barvati v rjavo v naslednjih tednih.

S posekom s podlubniki napadenih dreves iglavcev lastniki gozdov ne smejo odlašati. Potrebno jih je posekati, spraviti iz gozda ter olupiti ali predelati, preden se na njih razvije nova generacija podlubnikov. Rok za posek napadenih dreves je 14 do 21 dni. Lastnikom gozdov ni potrebno čakati na označitev dreves za posek s strani Zavoda za gozdove

Slovenije in na izdajo odločbe o sanitarnem poseku, ampak lahko takoj pristopijo k poseku odkritih napadenih dreves v svojem gozdu, o tem pa morajo le obvestiti pristojnega revirnega gozdarja ZGS. **Prvi znak napada je črvina, ki jo čistijo podlubniki iz svojih rogov, in se nabira za luskami lubja ter okoli koreničnika drevesa. Pod krošnjami napadenih smrek je pogosto preproga iz odpadlih zelenih iglic.**

Če so napadena drevesa pravočasno posekana in predelana se vrednost lesa bistveno ne zmanjša. Če s posekom odlašamo, se les napadenih dreves obarva sivo-modro, kar je posledica okužbe z glivami, ki jih s seboj na drevo prinesejo podlubniki. Obarvanje zniža trenutno prodajno vrednost lesa v povprečju za približno 28 €/m³, več pri bolj kakovostnem lesu, manj pri manj kakovostnem lesu. V kolikor lastnik gozda s posekom čaka do odpadanja lubja in pokanja lesa, pa je tak les velikokrat razvrednoten do cene celuloznega lesa ali pribl. za 53 €/m³. Pravočasen posek napadenih dreves je nujen tudi s stališča ohranitve vrednosti lesa in zmanjševanja materialne škode zaradi napada podlubnikov.

Zavod za gozdove Slovenije izvaja intenziven nadzor v ogroženih gozdovih, tudi s pomočjo gozdarskega kadra iz manj ogroženih območij in s pomočjo zaposlenih v okviru javnih del. Glede na razsežnost letošnjega problema podlubnikov učinkovito izvajanje varstva gozdov ni možno brez sodelovanja lastnikov gozdov. Zbrani podatki (2012 – 2015) kažejo, da 87 % novih žarišč napada podlubnikov v zasebnih odkrijejo revirni gozdarji ZGS, le 13 % pa lastniki gozdov sami. Kljub temu, da jih lahko gospodarska škoda, ki jo napadi podlubnikov povzročajo, zelo prizadene, lastniki gozdov v povprečju premalokrat pregledajo svoje gozdove (v danih razmerah bi bilo primerno to storiti enkrat tedensko) in prepozno začnejo s sečnjo napadenih dreves.

Pozivamo vse lastnike gozdov, da redno in pogosto pregledujejo svoje gozdove, kjer so prisotni iglavci in naj bodo pozorni na znake napada podlubnikov. O odkritih, s podlubniki napadenih drevesih naj obvestijo lokalno pristojnega revirnega gozdarja, se takoj lotijo poseka napadenih dreves in izvedejo vse varstvene ukrepe za preprečevanje nadaljnega širjenja teh škodljivcev v gozdovih.

Zavod za gozdove Slovenije